

ვერცხლისმოყვარეობის და „საცოდავი ძღვენის“ თეოლოგიურ-ეკონომიკური გააზრებისათვის

ნიკოლოზ ჩიხაძე

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი
თეოლოგიის დოქტორი, პოლოგოსი
ქუთაისის უნივერსიტეტი; აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პაატა კოლუაშვილი

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პოლოგოსი
საქათვედოს გენიკური უნივერსიტეტი
საქათვედოს ს/მ აკადემიის ნამდვილი წევრი

ნაშრომში წახმოგვნიდია ვერცხლისმოყვარეობისა და ქითამის მიღებასთან დაკავშირებული თეოლოგიურ-ეკონომიკური ასპექტები. ნაჩვენებია, რომ ქითამი, ვერცხლისმოყვარეობა, მოცუება და კუთვნილება მეცის მიღება ეწინააღმდეგება შიომის მისი მათდმადიდებლუხ გაგებას. საკითხის გააზრებისა და სათანადო დასკვნების გამოტანის მიზნით, მასში გამოყენებულია წმინდა წეხიდის განმახტებები, წმინდა მოციქულთა წეხიდები, წმინდა მამათა გამონათქვამები, მსოფდიო საეკდესიო კების კანონები და ამ საკითხთან დაკავშირებული თეოლოგიური ნაშრომები და სხვა სხვა სახწმუნო მათდმადიდებლუხ წყახობები.

საკვანძო სიტყვები: ბიბლია; ქრთამი; ცოდვა; უშრომელი შემოსავალი; კორუფცია.

ვერცხლისმოყვარეობისადმი და „საცოდავი ძღვენის“ მიღებისდმი ლტოლვა არახალია. იგი ცოდვით დაცემული ადამიანის ერთ-ერთი „პოპულარული“ სისუსტეა და სხვისი შრომის დაუმსახურებლად მითვისებას, საკუთარი ფინანსური შესაძლებლობების უსამართლოდ ზრდას, სხვათა დამონებას, სახელმწიფო ხაზინის დაზარალებას, უსამართლო „საქმეთა ქმნას“ და აქედან გამომდინარე დანაშაულებრივ ქმედებებს უკავშირდება. მისი ჩამდენი ადამიანთან და ღმერთთან დამნაშავეა. დიდი ცდუნების შემცველი საფრთხიდან გამომდინარე, უფალმა ერთ-ერთი მცნებით მკაცრად გააფრთხილა ადამიანები თავი შეეკავებინათ მოპარვის, ქურდობის, უკანონოდ მითვისების მძიმე ცოდვისაგან. ეს აკრძალვა საზოგადოებამ საკანონმდებლო აქტებშიც გადაიტანა და არასახელმწიფოებრივ საქმიანობად აღიარა.

„დაუმსახურებელი ვერცხლი“, ქრთამი, იმდენად შემანუხებლად და საფრთხისშემცველად იქცა საზოგადოებისათვის, რომ სულხან-საბამ მას „საცოდავი ძღვენი“ უწოდა.

ვერცხლისა და ქრთამის მიღების მისწრაფება ადამიანში არ გამქრალა - მხოლოდ, მისი მოპოვების ფორმები, მეთოდები და ხერხები დაიხვეწა საქმიანობის მრავალფეროვნებასთან ერთად.

ათ მცნებათა შორის მერვე მცნება - „არ იპარო“, მნიშვნელოვნად ეხება ჩრდილოვან ოპერაციებსა და კორუფციას. ათონელი ბერები განმარტავენ, რომ იგი იტევს არა მარტო ძარცვას და ქურდობას, არამედ მოტყუებას, სინმინდეთა მტაცებლობას, მექრთამეობას - „უკანონო საზღაურის აღება ქვემდგომთაგან ან განსასტელთაგან, უღირსთა ანგარებით აღიარება, დამნაშავეების გამართლება და უდანაშაულოთა შევიწროება“. ასევე მომძალველობას - „სხვისი საკუთრების, შრომის, ან მოყვასის გაჭირვებული მდგომარეობის გამოყენება, მათ შორის მევახშეობა, გაუსაძლისი გადასახადებით ქვეშევრდომთა დაბეგვრა ან შრომით დათრგუნვა, შიმშილობის დროს პურის მეტისმეტად ძვირად გაყიდვა“. საგულისხმოა, რომ ათონელი ბერები ამავე დატვირთვით განიხილავენ მუქთახორობასაც, რამდენადაც იგი ნიშნავს დაუმსახურებელი ჭამაგირის აღებას, მოწყალეობით თავის რჩე-

ნას (როცა მუშაობა შეგიძლია) და საზოგადოების ან პიროვნებისათვის სარგებლის მოტანაზე უარის თქმას. (ათი მცნების განმარტება, 2006)

ყველა ეპოქაში ვერცხლისმოყვარეობა (ჩრდილოვანი ოპერაციები, მექრთამეობა, კორუფცია) მორალური პოზიციიდან უარყოფითად აღიქმებოდა. ძველ აღთქმაში, სინას მთაზე ღმერთისაგან დაწესებულ კანონთა შორის, რომელიც მოსეს უნდა განეცხადებინა თავისი ხალხისათვის, აღნიშნულია, რომ ქრთამი დამაბრმავებლად მოქმედებს და მართალ სიტყვას ბოროტად აქცევს: „და ქრთამი არა მიიღო, რამეთუ ქრთამი დააბრმობს თუ-ალთა მხედველთასა და განაბოროტებს სიტყუათა მართალთა“ (გამ. 23:8). ამდენად, ქრთამი აბრმავებს განმსჯელს, ართმევს მას „მართლად განსჯის“, უსამართლობის დანახვისა და აღქმის უნარს. იგი უძღურია დაინახოს სიმართლე იქ, სადაც ის მყოფობს. (Лопухин, 1987). ეს ინსტრუქცია სასამართლო გარჩევებს არეგულირებს, მსაჯულთ პატიოსნება და მოუსყიდველობა ევალებათ, საჩივრები კი მიუკერძოებლად უნდა განიხილებოდეს. (ბიბლია განმარტებებით, 2019)

წინასწარმეტყველი ესაია უდიდეს ცოდვად მიიჩნევს ქრთამს და აღებ-მიცემობას და აღნიშნავს: „ვაი დამნაშავის გამამართლებელს ქრთამის გულისათვის და ალაღმართლის გამამტყუნებელს“ (ეს. 5:23).

სამყაროს დასაბამიდან ერთ-ერთი უმძიმესი ცოდვა – იუდა ისკარიოტელის მიერ იესოს გაცემაც ქრთამს – ოცდაათ ვერცხლს უკავშირდება. ნიშანდობლივია, რომ უფლის თორმეტ მოციქულთაგან იუდა იყო ისკარიოტიდან (დანარჩენები გენესარეთიდან იყვნენ), რომლის მცხოვრებლები ხშირად ძარცვავდნენ ხალხს. იუდამ სალაროს მცველად ყოფნის დროსაც გამოიჩინა სწრაფვა მითვისებისა და ჩრდილოვანი ოპერაციების წარმოებისა.

იუდას დაცემის მიზეზი სწორედ ვერცხლისმოყვარეობა გახდა. იუდას მოციქულთა სალარო ებარა, საიდანაც ფულს იპარავდა. უფალმა იცოდა მისი სისუსტე და სწორედ ამიტომ ჩააბარა მას სალარო, რათა ცოდვისაგან ეხსნა და საკუთარი თავისათვის მაინც არ მოეპარა. სწორედ „ვერცხლისმოყვარეობა“ და არა იდეური სიძულვილი ან სხვა ფაქტორი გახდა იესოს გაცემის საფუძველი და სტიმული (!). მექრთამე იუდამ ინანა და ფული დააბრუნა, რომელიც როგორც „სისხლის საფასური“ საგანძურშიც არ შეინახეს და გარეშეთა სასაფლაოდ მინდორი შეიძინეს (შემდგომში „სისხლის ყანა“ – „ხაკალ დაბა“ (საქ. 1:19). თვით იუდას აღსასრულიც დამაფიქრებელია – თვითმკვლელობა, როგორც ანგარების მოყვარული, მომხვეჭელი ბუნების და რაც მთავარია ქრისტეს გამყიდველის აღსასრული.

ვერცხლისმოყვარეობის და კორუფციის კვლევის სიახლის მიუხედავად, იგი, როგორც ყველა ზოგადსაკაცობრიო პრობლემა, არახალია მართლმადიდებლური მრწამსისათვის: „ვინც იპარავდა, ნუღარ მოიპარავს. უკეთესია იშრომოს, თავის ხელით აკეთოს კეთილი, რათა ჰქონდეს გაჭირვებულთათვის მისაცემად“ (ეფეს. 4:28). ამ მუხლის განმარტებაში წმინდა იოანე ოქროპირი დაგვაკვირვებს, რომ მპარავი კი არ უნდა დაისაჯოს და წამებასა და ტანჯვას დაექვემდებაროს, არამედ იშრომოს, თავისი ხელით კეთილი საქმე აკეთოს, რათა შეძლოს გაიკითხოს გაჭირვებული (ბიბლია განმარტებებით, 2021:580)

ამ შეგონებაში ორი მთავარი ეკონომიკური და მორალური ამოცანაა დასმული: სარჩოს პატიოსანი შრომით მოპოვება არა მხოლოდ საკუთარი ყოფიერებისთვის, არამედ მოყვასისათვის, გაჭირვებულთათვის, უპოვართათვის. (ჩიხლაძე, 2007)

შეურიგებლობა სიზარმაცისა და სარჩოს დაუმსახურებლად მოპოვებისადმი ერთგვარი გამოწვევაცაა კორუფციისა და უშრომელი შემოსავლისადმი, ათასგვარი მაქინაციებით, მოტყუებით, ქრთამის აღებ-მიცემობით საქმის კეთებისადმი.

შეუვალაია მოციქულთა დამოკიდებულება მსგავსი ქმედებების მიმართ: „ვერც მპარავნი, ვერც ანგარნი, ვერც მემთვრალენი, ვერც მაგინებელნი, ვერც მტაცებელნი ვერ დაიშვიდრებენ ღვთის სასუფეველს“ (I კორ. 6:10). ეს თავშეუკავებლობის და სხვისი უფლებების დამრღვევთა ხუთი კატეგორიაა, რომლებშიც ვერცხლისმოყვარეები სხვადასხვა კონტექსტით ფიგურირებენ (Лопухин, 1987). წმინდა თეოფილაქტე ბულგარელი აღნიშნავს,

რომ მათი გათანაბრება სასუფევლის ჩამორთმევით ხდება და არ არის საუბარი სასჯელებში სხვაობაზე (ბიბლია განმარტებებით, 23, 2021)

მეტის, ღვთაებრივი პავლე სწორედ ქრთამით ავლებს ზღვარს ღვთის მონასა და კაცის მონას შორის და მიიჩნევს, რომ ვინც იოლად მოსყიდვადია, ვერასოდეს გახდება უფლის მონა: „სასყიდლით საყიდულ ხართ, ნუ იქმნებით მონა კაცთა“ (I კორ. 7:23). უპირველესია რწმენა, ღვთის სიყვარული და არა „ვერცხლისაკენ“ (იგულისხმება ფული, ოქრო და სხვა მატერიალური აქტივები) ლტოლვა. უფლის მიმართვა მკაფიოდ გამოხატავს ამ დამოკიდებულებას: „ვაი თქვენ ბრმა წინამძღოლნო, რომლებიც ამბობთ: ვინც ტაძარს დაიფიცებს, ეს არაფერია; ხოლო ვინც ტაძრის ოქროს დაიფიცებს, ის ვალდებულიაო. უგუნურებო და ბრმებო! რა უფრო დიდია ოქრო თუ ტაძარი, ოქროს რომ წმენდს?“ (მათ. 23:16-17).

„ვერცხლისმოყვარეთა“ მხილება-შენდობა და მათთვის სწორი გზის მიცემა მართლმადიდებლობის მრწამსის ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპია. ახალ აღთქმაში ჩრდილოვანი ოპერაციები მებაჟეებსა და საბაჟო სისტემას (საბაჟო პროცედურები, საბაჟოს გავლა და ა.შ.) უკავშირდება. გადასახადთა აკრების საარენდო წესი მებაჟეებს სახელმწიფოსაგან ერთგვარი უკანონობის დელეგირებას აძლევდა, რამდენადაც გადასახადთა მობილიზების პროცესში, არცთუ იშვიათად, დაწესებულზე მეტს იღებდნენ. ამას ერთგვარი ეკონომიკური გამართლებაც ჰქონდა, რამდენადაც გარკვეულ დანახარჯებს იმიტომ სწევდნენ, რომ მოგება მიეღოთ - რა თქმა უნდა ხალხის ხარჯზე. საზოგადოება იმდენად იყო შეწუხებული ამ პრობლემებით, რომ იოანე ნათლისმცემელთან მოსანათლად მისულ მებაჟეებს პირველად ეს დაუწესა: „თქვენთვის დაწესებულის მეტს ნურაფერს მოითხოვთ“ (ლუკ. 3:13), ანუ ნათლისმცემელმა მათ მოთხოვა პატიოსნების და სამართლდიანობის პრინციპის დაცვა გადასახადთა აკრების პროცესში. (ჩიხლაძე, 2011) „მეტის აღება“ მათი საქმიანობის წესად, ცხოვრების ნორმად იყო ქცეული და მისი სიმძიმე სწორედ უბრალო ადამიანებზე გადადიოდა. ნიშანდობლივია, რომ მებაჟეთა მიერ მხოლოდ დაწესებულის აკრება იქნებოდა ახალმონათლულთა პირველი ნაბიჯი ქრისტიანობაში - სინანულის მოკრძალებული გამოხატვა. (ბიბლია განმარტებებით, 19, 2021)

დაწესებულზე მეტის მიღებისკენ სწრაფვა, ერთი მხრივ საცდურია, მეორე მხრივ კი მიწიერი სამეფოს სიამეთა მიღების წინაპირობაა. უფლის მიერ ბოძებული არჩევანის თავისუფლება ბოროტად არ უნდა გამოვიყენოთ. მიწიერი მეუფების წესთა დამორჩილების მიუხედავად, ადამიანი უნდა ისწრაფვოდეს ცათა სასუფევლისაკენ იმდენად, რამდენადაც ეს შეუძლია უფლის სამსახურში. (ჩიხლაძე, კოლუაშვილი, 2016)

ქრთამი, ვერცხლისმოყვარეობა, მოტყუება და კუთვნილზე მეტის მიღება უკვე აღარ არის შრომა მისი მართლმადიდებლური გაგებით. წმინდა პაისის ათონელი ასეთ შემთხვევას იხსენებს: მასთან მივიდა ქალი, რომელიც სთხოვდა ელოცა მისი ორი შიზოფრენიით დაავადებული შვილის გამოჯანმრთელებისათვის. ბერმა უთხრა, რომ ერთ-ერთის განკურნება შეუძლებელი იყო, რადგან ეს სასჯელი შვილზე უფლის მიერ იყო დაშვებული, მამის ცოდვის გამო, რომელიც ყავის გამყიდველად მუშაობდა და ყველა მყიდველს წონაში ატყუებდა. არ შეიძლება არ დავეთანხმოთ მამა პაისს: „ჩვენ ეშმაკს ბევრი უფლება მივეცით. ბოროტება ისაა, რომ ჩვენ არ გვაქვს სინანული და ამით ხელს ვუშლით ღმერთს, რომ ჩაერიოს და დაგვეხმაროს“. (კარიბჭე, 2010, ა)

არქიმანდრიტი იოანე (კრესტიანკინი) „არა იპარო“ მცნებაში ცოდვად მიიჩნევს არა მარტო დანაშაულებრივ თაღლითობებს (მოპარულის შეძენა, წონაში დაკლება, უხარისხო საქონლის შეტყუება, ხურდის მოპარვა, ვალის გადაუხდელობა, მოჩვენებით მოწყალების მიღება, აზარტული თამაშები, სიძუნწე, ყალბი დოკუმენტის შედგენა ან მისით სარგებლობა), არამედ სხვისი ბალის, ბოსტნისა ან ყანისაკენ თვალის გაქცევასაც. პატიოსანი გზით მოპოვებული ზედმეტი ქონებაც კი ცოდვაა ქრისტიანისათვის - გვმოდღვრავს არქიმანდრიტი. (არქ. იოანე, 2012)

აღმსარებელმა მორწმუნემ მოძღვრის წინაშე უცილობლად უნდა აღიაროს ისეთი ცოდვები, როგორცაა ანგარებით, მტაცებლობით (სხვისი ქონებისა), მითვისებით რაიმე არა კუთვნილისა, სიხარბით, სიმდიდრის ტრფიალით, ქრთამის მიცემ-მიღებით, ყალბი ვექსილით ფულის აღებით, ყალბობით (ყალბად მუშაობით), ძღვნისმოყვარეობით და ხელობის უსწავლელობით ჩადენილი ცოდვები.¹ ამქვეყნიური სიკეთეებისადმი მისწრაფება ადამიანს ვნების მონად აქცევს: „არ უნდა ისურვო ისეთი რამ, რომელსაც ოდესმე ვეღარ მოიხმარ და რომლის მუდმივ ფლობასაც ვერ შეძლებ“ – ქადაგებს სინას მთის დიდი მოსაგრე წმ. ნილოს სინელი.

იგი ვერცხლისმოყვარეობას უკიდევანო ზღვას ადარებს, რომელიც შეუძლებელია აივსოს: „ზღვა მდინარეთა მიერთებით არ ივსება, ვერც ვერცხლისმოყვარე ვერ იკმაყოფილებს სურვილს მოგროვილი ფულით. აი გააორმაგა მან ქონება, მაგრამ ისევ ორჯერ მეტი უნდა და არასოდეს დაანებებს თავს შეძენილის გაორმაგებას, სანამ სიკვდილი არ შეწყვეტს უსარგებლო ზრუნვას“ (კარიბჭე, 2010, ბ)

წმინდანის აზრით, ვერცხლისმოყვარეს არაფერი განასხვავებს კერპთაყვანისმცემლისაგან, რომელიც სიმდიდრეზე ოცნებაში ატარებს წუთისოფელს კერპის სანაცვლოდ.

ვერცხლისმოყვარეობასა და „უსამართლო შენაძენის მოხვეჭას“ მომაკვდინებელ ცოდვად მიიჩნევენ წმინდა მამები. წმ.ეფრემ ასური გმობს მექრთამეობას, არაკეთილსინდისიერად ფულის მითვისებას და მათ საქმიანობას სისხლის დამქცევთა მძიმე ცოდვასთან აიგივებს: „ვაი უკეთურთა, ქრთამით გამამართლებელთა. ვაი სხვისი საკუთრების გამფლანგველთა. ვაი მუშაკისათვის გასამრჯელოს წამრთღმევთა, რამეთუ ასეთები იგივე არიან, რაც სისხლის დამქცევნი“. წმინდა მამას სასტიკი მსჯავრი გამოაქვს ასეთთა მიმართ: “ვინც ძარცვა-გლეჯით შეურაცხყოფდა ღმერთს და ფარავდა თავის საქმეებს, ჩაგდებულ იქნება უკუნ წყვდიადში, სადაც სხვიც კი არაა სინანულისა... ვინც ძარცვავდა და სხვებს ავიწროებდა და უსამართლო შენაძენით თავის სახლს ქონებას მატებდა, შეუბრალებელი დემონები თავისთან წაათრევენ.” (წმ. ეფრემ ასური, 2004)

მართლმადიდებლობა არც ეშმაკისაგან მოვლინებულ თანამდებობის ბოროტად გამოყენების საფრთხეს და აქედან გამომდინარე შესაძლო სავალალო შედეგებს ივიწყებს, მათ შორის ღვთისმსახურთა მიმართაც: „თუ ვინმე ეპისკოპოსმა ფულით შეასრულოს ხელდასხმა და ამგვარად ვაჭრობის საგნად აქციოს მადლი, რომელიც არ იყიდება და ფულით ხელი დაასხას ეპისკოპოსს, ქორეპისკოპოსს, მღვდლებს, დიაკვნებს, ან ვისმე სხვას, ვინც სასულიერო წოდებას ეკუთვნის, ან ანგარების მიზნით ფულით დააყენოს მნე (ეკონომოსი), ან ქადაგი, ან დეკანოზი, ან სხვა ვინმე კანონით განწესებული, ვისაც ამის ქმნა ემხილოს, მას ჩამოერთვას მისი ხარისხი (პატივი). ხელდასხმულნი ან დანიშნულნი ამ გზით ნურაფერს შეინარჩუნებენ ასეთი ხელდასხმისაგან ან დანიშვნისაგან, არამედ ჩამოერთვათ მათ პატივი და მოვალეობა, რომელიც ფულით მიიღეს. ხოლო ვინც ასეთი საძაგელი და უწესო ვაჭრობის შუამავალი იქნება, განიკვეთოს მღვდლობისაგან, ხოლო თუ ერისკაცი ან მონაზონი იყოს, შეჩვენებულ იქნეს“. ნიშანდობლივია, რომ ქალკედონის IV მსოფლიო საეკლესიო კრება დასაწყისშივე, მეორე და მესამე მუხლებში იხილავს და გმობს „ვერცხლისმოყვარეობის“ ამ საფრთხეს. უნდა ვიფიქროთ, რომ ფაქტობრივად „მეორე ეკონომიკის“ ან ე.წ. “თეთრსაყელოიანთა ჩრდილოვანი” ეკონომიკის ფარული საქმიანობის ამკრძალველი ნორმების შემოღება ეპოქალურ საჭიროებას წარმოადგენდა. იგივე ძეგლის მესამე მუხლში ასევე იკრძალება არალეგალური შემოსავლებით ქონების მიღება და ფლობა, რომელიც “არანესიერი შესაძინელის”, “ვერცხლისმოყვარეობის გამო ქონების განგების” სავალდებულო ნორმებთანაა დაკავშირებული. მათი დარღვევა საკმაოდ მძიმე ვერდიქტის საფუძველია – დასჯა საეკლესიო განკანონებით. (დიდი სჯულის კანონი, 2007).

მსოფლიო VI საეკლესიო კრების კანონები კიდევ უფრო აკონკრეტებენ სასულიერო პირის კომერციულ საქმიანობასთან დამოკიდებულებას. მეცხრე მუხლის მიხედვით, ასეთ

1 მეშვიდე საზვერე ვერცხლისმოყვარეობისაა, სადაც ტანჯავენ და განიკითხავენ ფულის სიყვარულის გამო

პირებს არ აქვთ უფლება სავაჭრო სახლი ჰქონდეს, „ვინაიდან თუკი მას საერთოდ აკრძალული აქვს შესვლა ამგვარ სახლში, რამდენად უფრო უნესოა და შეუფერებელი მისთვის სხვების მომსახურება დუქანში. თუ ვინმე მოიმოქმედებს ამას, ან უნდა შეწყვიტოს ეს მოქმედება, ან უნდა განიკვეთოს“.

ნიკეის VII მსოფლიო კრებაზე შეშფოთება გამოითქვა ეკლესიაში დასადგურებული მექრთამეობის მიმართ (მეოთხე და მეცხრამეტე კანონები): „ეპისკოპოსებს ეკრძალებათ ყოველგვარი მექრთამეობა ... ამის მოქმედი ეპისკოპოსი, წინამძღვარი ან რომელიმე სამღვდელთაგანი უნდა დაცხრეს ან განიკვეთოს“.

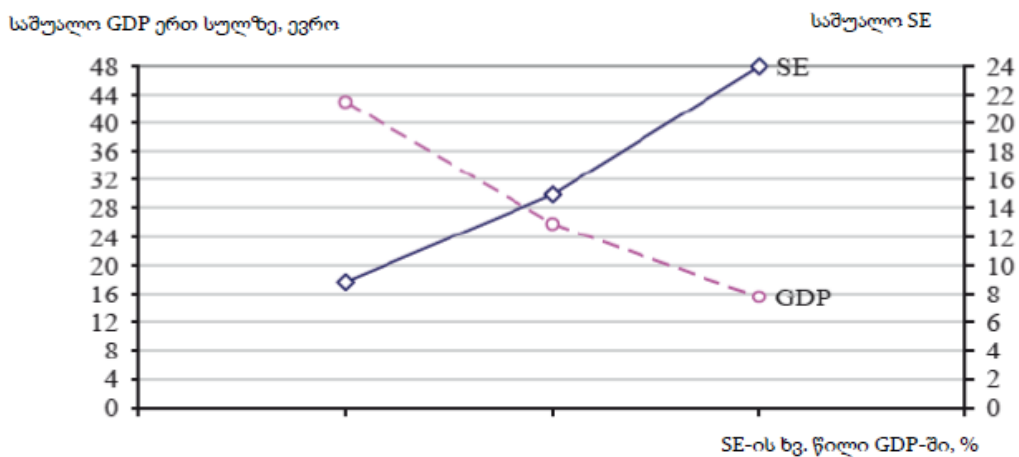
განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ბასილი დიდის დამოკიდებულება ვერცხლისმოყვარეობისადმი, რაც მისი ქვეშევრდომი ეპისკოპოსისადმი ფულით ხელდასმით აკრძალვის ეპისტოლეში გადმოსცა: „ნუ მიემსგავსებით იუდას და ქრთამისათვის მეორედ ნუ მისცემთ ჩვენთვის ერთხელ უკვე ჯვარცმულს, ვინაიდან ის სოფლებიც და ხელებიც, რომლებიც იღებენ ქრთამს, იწოდებიან აკელდამად“(ებრ. „ფასი და სოფელი სისხლისა“) (დიდი სჯულის კანონი, 2007).

ნიშანდობლივია, რომ XII საუკუნის უმნიშვნელოვანესი იტორიული წყარო “რუის-ურბნისის საეკლესიო კრების ძეგლისწერა” განსაკუთრებულ ყურადღებას მიაქცევს ჩრდილოვან ოპერაციებს, ქრთამს, უნესო აღებ-მიცემობას, განსაკუთრებით სასულიერო პირთა მიმართ. მეხუთე მუხლი განმარტავს: “ქრთამისა და საფასურის შესახებ, რომელსაც ხელდამსხმელნი მიიღებენ ხელდასხმულთაგან... განვსაზღვრავთ, რომ ასეთი უნდა ჩამოშორდეს ეკლესიას და მას უნდა აეკრძალოს მღვდლობა თავის მაკურთხებელთან ერთად... ნუ მიიღებენ ნურაფერს ნურც ხელდასხმამდე, ნურც ხელდასხმის დროს, ნურც ხელდასხმის შემდეგ, ნურც ქრთამს, ნურც ძღვენს, ნურც ევლოგიას”.

ადამიანის დაცემული ბუნების გამოხატვაა ლტოლვა ვერცხლისმოყვარეობისკენ. ამის ერთგვარი მაჩვენებელია ჩრდილოვანი („შავი“, „ფარული“, „მეორე“) ეკონომიკის მასშტაბები, რომელიც დაფარულ ეკონომიკას ზომავს. კვლევებმა აჩვენა, რომ მაგალითად ევროკავშირის ქვეყნებში მალამ მშპ-ს (GDP) დაბალი ჩრდილოვანი ეკონომიკა (SE) შეესაბამება (Ginevicius, at al., 2020).

ნახაზი

ეროვნული ეკონომიკის გავლენა ევროკავშირის ქვეყნებში ჩრდილოვანი ეკონომიკის ზომაზე

გამოდის, რომ თუ მშპ არის საზოგადოების კეთილდღეობის მზომი ერთ-ერთი მაჩვენებელი, ლტოლვა ჩრდილოვანი ეკონომიკისაკენ ამცირებს მშპ-ს და ამავედროულად პოზიტიურ გავლენას ახდენს საზოგადოების ცხოვრების დონის შემცირებაზე. ამდენად, ვერცხლისმოყვარეობა და მეტის მოხვეჭის სურვილი საზოგადოების (მოძმეთა) ეკონომიკური დაუძღურების ერთ-ერთი წინაპირობაა.

ამრიგად, მოტანილი ცალკეული ეპიზოდები და მათი ეპოქალური ანალიზი გარკვეულ წარმოდგენას გვიქმნიან, თუ რაოდენ ნეგატიური შედეგები შეიძლება მოუტანოს ინდივიდს, საზოგადოებას „ვერცხლისმოყვარეობის“ სენმა, რის შესახებაც ათეული საუკუნეების წინ გვაფრთხილებდა სახარება, დიდი სჯულის კანონი, წმინდა მოციქულთა წერილები და სხვა უნიკალური მართლმადიდებლური წყაროები.

დასკვნები

მოსეს ეპოქიდან მერვე მცნება ღალადებს - „არა იპარო“. იგი გულისხმობს არა მხოლოდ ღვთისაგან პარვას, არამედ მიწიერი ფასეულობებიდან გამომდინარე სხვათა ქონების მითვისებას, მომხვეჭელობას, სახელმწიფოს და ბიზნეს პარტნიორთა მოტყუებას და სხვა საცდურ საქმიანობას.

იუდას მიერ მაცხოვრის გაცემა ქრთამს, „ვერცხლისმოყვარეობას“ უკავშირდება, რაც იესოს გაცემის საფუძველი და სტიმული გახდა. ამავე დროს იუდა, როგორც გამყიდველი, ქრისტიანთათვის მრწამსის, მეგობრობის, სპეტაკი ურთიერთობის ფულზე „გაცვლის“ (ქრთამის) სამარცხვინო სიმბოლოდ იქცა. მართლმადიდებლური მრწამსის დამოკიდებულებას მარტივად გადმოგვცემს პავლე მოციქული: „ვინც იპარავდა, ნუღარ მოიპარავს. უკეთესია იშრომოს, თავის ხელით აკეთოს კეთილი, რათა ჰქონდეს გაჭირვებულთათვის მისაცემად.“

ჩვენთვის, მიწიერთათვის, ქრთამის მოყვარული, „ქრთამის მქმნელი“ ბოლომდე არასდროსაა განწირული: ამის ნათელი დადასტურებაა მეზვერე ზაქეს შენდობა იესოს მიერ, ცოდვილი სულის მხარდაჭერა, რაც ღვთის გზაზე მისი დადგომის მიზეზი გახდა. თვით უფალიც ემორჩილება გადასახადის გადახდის სავალდებულო წესის დაცვას და ერიდება კაცთა (გადასახადის ამკრებთა) ცდუნებას).

განსაკუთრებით ნეგატიურია მართლმადიდებლური მრწამსის დამოკიდებულება ღვთისმსახურთა „ვერცხლისკენ ლტოლვის“ მიმართ: „არანესიერი შესაძინელი“ ცალსახად იგმობა და შესაბამისი მკაცრი ნორმების დარღვევა საეკლესიო განკანონებით ისჯება.

ლიტერატურა:

1. „ათი მცნების განმარტება. ცოდვა და საჯელი. საუბრები ათონელ ბერებთან“. თბ., „ხარება“, 2006. (ელექტრონული ვერსია ბათუმისა და ლაზეთის ეპარქიის ვებგვერდის მიხედვით: <https://web.archive.org/web/20140517062855/http://eparchy-batumi.ge/>)
2. არქიმანდრიტი იოანე (კრესტიანკინი), აღსარების აგების გამოცდილება. (ამონარიდების ელვერსია: www.kvirike.ge)
3. ბიბლია განმარტებებით, „პალიტრა L“, თბ., 2019, ტ.1, გვ.496
4. ბიბლია განმარტებებით, „პალიტრა L“, თბ., 2021, ტ.19. გვ.107
5. ბიბლია განმარტებებით, „პალიტრა L“, თბ., 2021, ტ.23. გვ.64
6. დიდი სჯულის კანონი. თბ. 2007, გვ. 53.
7. ჟურნ. „კარიბჭე“, №10, 2010 (ა). გვ. 92.
8. ჟურნ. „კარიბჭე“, №20, 2010 (ბ). გვ.63.
9. ჩიხლაძე ნ., (2007) ეკონომიკურ ურთიერთობებში მართლმადიდებლობის ფასეულობათა გააზრების ზოგიერთი საკითხის შესახებ. *ეკონომიკური პროფილი*. №3, 2007. გვ. 32-37. <http://economicprofile.org/article/1217>
10. ჩიხლაძე ნ., (2011) მებაჟის კონცეპტი წმინდა წერილში. ქუთაისის უნივერსიტეტი.
11. ჩიხლაძე ნ., კოლუაშვილი პ., (2016) რესურსების შეზღუდულობა - თეოლოგიურ-ეკონომიკური გააზრებისათვის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „ქრისტიანობა და ეკონომიკა“ შრომების კრებული, ქუთაისი, 2016. თსუ გამომცემლობა. https://www.tsu.ge/data/file_db/economist_faculty/konf16.pdf გვ. 70-75

12. ნმ. ეფრემ ასური, “ტანჯვათა სხვადასხვაგვარობაზე” (კრებულში “ჯოჯობეთი და სამოთხე”, თბ. 2004.)
13. Лопухин А., (1987) Толковая Библия или комментарий на все книги Св.Писания Ветхого и Нового Заветов. Санкт-Петербург, 1904-1913. Т I. Институт перевода Библии. Стокгольм, 1987. <https://www.twirpx.com/file/2494344/> გვ.376
14. Ginevicius, R., Kliestik, T., Stasiukynas, A., & Suhajda, K. (2020). The Impact of National Economic Development on the Shadow Economy. *Journal of Competitiveness*, 12(3), 39–55. <https://doi.org/10.7441/joc.2020.04.03>
15. Лопухин А., (1987) Толковая Библия или комментарий на все книги Св.Писания Ветхого и Нового Заветов. Санкт-Петербург, 1904-1913. Т II. Институт перевода Библии. Стокгольм, 1987. <https://www.twirpx.com/file/2494344/> გვ. 1560.

ON THE ISSUE OF THEOLOGICAL AND ECONOMIC UNDERSTANDING OF ACQUISITIVENESS AND BRIBERY

Nikoloz Chikhladze

*Doctor of Economic Science, Doctor of Theology, Professor of Kutaisi University,
Professor of Akaki Tsereteli State University*

Paata Koguashvili

*Doctor of Economic Science, Professor of Georgian Technical University,
Full Member of Georgian Academy of Agricultural Sciences*

SUMMARY

Sacred Letter and other unique Orthodoxy sources always served as foundation in order to direct economical efforts. They presented world outline and theoretical basics in Georgia. During the ages in this country economics was comprehended as science about honest labor, housekeeping and about national economics in general. Main principles always were: to create with love, to support beggars, to direct business with own forces. Unfortunately for decades were lost the model of action, based on Christian dogmas. So, separate episodes of this work are creating definite meanings about those negative consequences that bring greediness and cupidity to individuals and to society. Sacred Letter, Testament and other unique Orthodoxy sources for ages warn about this. According to our minds, Orthodoxy basal ideas and economical principles have unique character and right they must serve as foundation for Georgian economics, and State management in general.

Keywords: The Bible; Bribe; Sin; Unemployed income; Corruption.